

Friskolornas riksförbunds yttrande över rapporten Demokratis skattkammare – Förslag till en nationell biblioteksstrategi

Förbundet har getts möjlighet att lämna synpunkter på ovanstående förslag och vill lämna följande yttrande.

Förbundet vill framför allt lämna synpunkter på det avsnitt som behandlar Lärande.

Vi instämmer i strategins uttryck för skolbibliotekets betydelse för elevers lärande och läslust. Förbundet anser också att det är viktigt att koppla samman skolläring och den personal som använder skolbiblioteket i pedagogiskt syfte för eleverna.

Vi kan dock konstatera att hela avsnittet mer ger uttryck för att behandla situationen för de skolbibliotek som finns i kommunal regi, snarare än de i fristående skolor. Fristående skolor är ofta mindre än kommunala skolor och drygt 90 procent av de fristående huvudmännen har bara en eller högst två skolenheter. Av de fristående grundskolorna har ca hälften färre än 100 elever. Det innebär med nödvändighet att omfattningen av skolbiblioteket måste kunna se annorlunda ut i jämförelse med större skolhuvudmän som kommuner som har ett flertal skolor och kan omfördela resurser emellan dem, t.ex. avseende anställda skolbibliotekarier. Förbundet vill i sammanhanget påpeka att det inte finns något krav i författningarna på att ha anställda skolbibliotekarier. Därför kan det för mindre skolhuvudmän vara av stor vikt att kunna få samarbeta med folkbiblioteket för att ge utrymme för ytterligare biblioteksverksamhet utöver det bibliotek som ska finnas på skolan. Det är dock upp till kommunen om sådant samarbete tillåts, vilket inte alltid är fallet.

I förslaget till biblioteksstrategin nämns att läroplanen anger att rektor har ett uttryckligt ansvar för att skolbiblioteken ska stärka elevernas språkliga förmåga och deras digitala kompetens, men att stöd i informationssökning uteblir på många skolor. Men i läroplanen och kursplanerna betonas den digitala utvecklingen i alla ämnen. Det innebär att informationssökning inom skolbibliotekets ram kanske inte alltid sker, däremot på annat sätt.

Förbundet välkomnar också förslaget om en skärpt tillsyn av Skolinspektionen rörande skolbiblioteken. Sådan tillsyn sker regelbundet på alla fristående skolor. Däremot

kontrolleras det mindre ofta hos de kommunala skolhuvudmännen, där inte alla skolor besöks.

Förbundet avstyrker dock bestämt både en uppbyggnad av och tillsyn av skolbiblioteken utifrån nyckeltal och fastställda kvalitetskriterier. Det är en detaljeringsgrad som begränsar skolhuvudmännens frihet att själva organisera sin verksamhet. Däremot ska skolbiblioteket och dess verksamhet självklart anordnas respektive granskas efter de bestämmelser som anges i författningarna, t.ex. läroplanen.

I förslaget till strategi anges att samverkan mellan skolbiblioteken och kommunala eller regionala mediecentraler bör stärkas. Återigen visar detta på att strategin i första hand har ett kommunalt perspektiv. De fristående huvudmännen har mycket sällan möjlighet att nyttja eller samverka med framförallt de kommunala mediecentraler som finns. Till exempel avbröt Stockholms stad det uppskattade samarbete som fanns mellan mediecentralerna och de fristående skolhuvudmännen i Stockholm för flera år sedan. Om sådana samverkansmöjligheter ska skrivas fram i en biblioteksstrategi bör också alla skolbibliotek och skolhuvudmän ges möjligheter till sådan samverkan.

Däremot vill förbundet tillstyrka förslaget till strategi avseende behovet av ökade digitala skolbibliotekstjänster. Det skulle ge eleverna ett betydligt bättre utbud av både fack- och skönlitteratur och möjlighet att i högre utsträckning kunna stärka den digitala kompetensen. Det har dock funnits ett starkt motstånd mot en digitalisering av skolbiblioteken från tidigare regeringars sida. Förbundet har i andra sammanhang påpekat vikten av att även skolbiblioteken får möjlighet att använda digitala lösningar där sådana kan ge eleverna ett mervärde i skolbibliotekets verksamhet. Skolinspektionen har dock inte godtagit sådana lösningar.

För Friskolornas riksförbund

Ulla Hamilton
VD

Gudrun Rendling
förbundsjurist